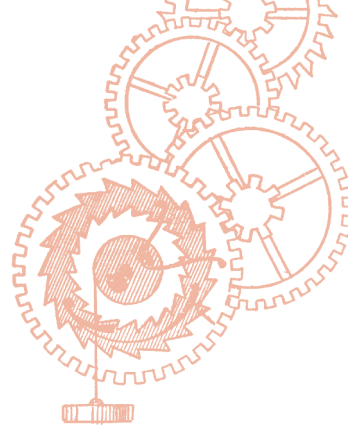

**NAGORE
IRAZUSTABARRENA
URANGA**

Baso bat Veneziaren azpian

Veneziako urmaela, 452. urtea. Hu-
noen inbasioak bultzatuta, Italiar
penintsulako barrualdeko hainbat
biztanlek eremu zingiratsuan hartu zuten
behin behineko babesa. Baina lonbardia-
rren inbasioak iritsi ziren urte batzue-
tan, eta bizitoki iraunkorra bihurtuko zen
etorkin haientzat. Kokaleku paregabea
zen barbaroengandik babesteko eta, ge-
rora, itsas potentzia izateko bidea eman
zient. Baina zingiran eraikitzea ez zen
erraza. Eta horretarako egurrezko zutoin
sistema konplexua garatu zuten.

Venezia ez da egurrezko zutoinen
gainean eraikitako hiri bakarra. Euro-
pan bertan, Amsterdam da beste adibide
bat. Baina Amsterdamen arroka-geru-
za ur azaletik askoz gertuago dago, eta
Venezian ez zegoen zimenduak arroka
sakonean tinkatzeko modurik. Euska-
rri solidorik ezean, bere buruari eus-
ten dion sistema sortu zuten: zutoinak
modu konpaktatuan jarrita, presioak
berak egiten du euskarri lana. Baina, ho-
rretarako, lan eta egur asko behar zen.

Lanbide berezia sortu zen: *battipali*-en
lana zutoinak etengabe mailuz kolpatzea
zen. Batez beste, metro koadroko bede-
ratzi zutoin erabiltzen zituzten. Horrek
esan nahi du, esaterako, Rialtoko zubia-
ren zimenduak 14.000 zutoinez osatuta
daudela eta, diotenez, 832an San Markos
basilika eraikitzen hasteko, 10.000 ha-
ritz bota behar izan zituzten; haritzarena
zen egurrik preziatuena eta, gerora, soilik
itsasontziak eraikitzeke erabiliko zuten.

TRUST IN SCIENCE

Haritzek gain, mendetan zehar Cado-
reko mendietako eta Fiemme bailarako
miloika alertze, haltz, pinu, izei eta zumar
erabili zituzten zimendu gisa. Horregatik
esaten da hiriaren azpian baso bat dagoe-
la, Venezia baso alderantzikatua dela.

Baso hila da, jakina, baina inguruko
basoei bizirik eusteko ahaleginak bul-
tzatu zituen. Fiemmeko bailarako 1111.
urteko dokumentu ofizial batek basoak
agortu gabe ustiatzeko arauak jasotzen
ditu. Nicola Macchioni bioekonomilaria-
ren ustez, horrek esan nahi du idatziz
jaso baino askoz lehenago hasi zirela
neurri horiek hartzen eta, horrenbestez,
“basogintza Venezian asmatu” zela.

XIX. mendean egurrezko egiturak
baztertu eta zementuzko eta altzairuzko

zimenduak eraikitzen hasi arren, egurra
erabiltzeko joera nagusitzen hasi da be-
rriro. Egurrezko egitura zaharrak egoe-
ra anaerobikoan daude, eta, oxigenorik
ezean, ondoek eta intsektuek ezin diete
eraso. Bakterioek bai, ordea, egurra as-
koz mantsoago “jaten” duten arren. Gai-
nera, bakterioek eragindako hutsuneak
lohiak betetzen ditu, egituren jatorrizko
formari eta presioari eutsiz.

Alezander Puzrin Zuricheko ETH uni-
bertsitateko geomekanikariak dioenez,
“gaur egun, hormigoizko edo altzairuzko
paldoak berrogeita hamar urteko bermez
diseinatzen dituzte; gehiago iraun deza-
kete, baina hori da estandarra”. Veneziako
urpeko basoak, aldiz, milurte eta erdian
eutsi dio. ●

ITALIAKO KULTURA MINISTERIOA

Patriarkatua aurkitu dute?

Erromako San Giovanni in Laterano pla-
zan, errutinazko indusketa bat egiten ari
zirela, arkeologoek IX.-XIII. mendeetako
jauregi baten arrastoak topatu dituzte
ezustean. Eta garai hartako aita santuen
bizitokia izan litekeela uste dute. Beste-
la esanda, baliteke Patriarkatua aurki-
tu izana. Konstantino enperadoreak IV.
mendean eraikiarazitako basilika zen

Patriarkatua. Erdi Aroan etengabe za-
baldu eta berriro zuten eraikina, eta ai-
tasantutzaren egoitza izan zen, 1303an
Avignonera aldatu ziren arte. 1377an
Erromara itzuli zirenean, Vatikanon
eraiki zuten egoitza berria eta, hala, Pa-
triarkatuaren izena galdu zuen aitasan-
tutzak, patriarkatuaren izaerari gaur-
daino tinko eusten dion arren. ●